

บทคัดย่อ

“พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกาะเกร็ดแหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือ เลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ” เป็นคำขวัญประจำจังหวัดนนทบุรี ที่ให้ความสำคัญกับเกาะเกร็ดในฐานะเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ที่สืบทอดมาจากชาวไทยเชื้อสายมอญ ที่อพยพมาอาศัยอยู่บริเวณเกาะเกร็ดตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ด้วยลักษณะของพื้นที่และสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ทำให้เกิดการชุดคลองลัดเกร็ดขึ้นในรัชสมัยพระ-เจ้าอยู่หัวท้ายสระ พื้นที่นี้จึงกลายเป็นเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อเวลาผ่านไปชาวบ้านที่เคยสร้างสรรคผลงานด้านเครื่องปั้นดินเผาเป็นอาชีพค่อยๆลดจำนวนลง เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความทนทานกว่า และมีต้นทุนต่ำกว่าได้ สภาพวัฒนธรรมดั้งเดิมของเกาะเกร็ดเองก็ค่อยๆแปรเปลี่ยนตามสภาพการทางสังคม ทำให้ขนบธรรมเนียมต่างๆที่ชาวมอญยึดถือมาค่อยๆเสื่อมสูญไป จนกระทั่งการท่องเที่ยวเริ่มมีบทบาทในการสร้างรายได้แก่ประเทศ ภาครัฐจึงสนใจพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เกาะเกร็ดเริ่มเป็นที่รู้จัก และมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมมากขึ้น การพยายามรื้อฟื้นรากฐานดั้งเดิม และศิลปะที่เคยสร้างสรรค์ในอดีตเริ่มถูกนำมาเป็นจุดขาย ในขณะที่การพัฒนากำลังดำเนินไปอยู่นี้ เกาะเกร็ดเองกำลังประสบปัญหามากขึ้นในหลายๆด้าน ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาในอดีต บางส่วนเป็นปัญหาที่มีมาแต่เดิมซึ่งกำลังขยายตัวรุนแรงขึ้น

เมื่ออยู่ในช่วงระยะหัวเลี้ยวหัวต่อเช่นนี้ การอาศัยการดำเนินการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเช่นที่ผ่านมาย่อมไม่สามารถนำไปสู่ผลสำเร็จได้ ดังนั้นภาครัฐ ชาวบ้าน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรมท่องเที่ยวของเกาะเกร็ดจึงต้องมีการประสานการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยชาวบ้านต้องจัดการบริการโดยยึดหลักการบริการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปพร้อมๆกัน พร้อมทั้งต้องร่วมกับภาครัฐสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ไปสู่กลุ่มลูกค้าเฉพาะกลุ่ม เพื่อขยายตลาดนักท่องเที่ยวออกไป นอกจากนั้นการพิจารณาสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งมีกลยุทธ์ในการดำเนินการได้หลายรูปแบบ บางสิ่งสามารถทำได้ทันที บางสิ่งต้องใช้เวลา แต่โดยรวมหากมีการศึกษาสภาพปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไข โดยใช้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมีเสถียรภาพในการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือเป็นการพัฒนาให้เกาะเกร็ดเป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวอย่างแท้จริง